«ԹՈՂ ՏՈՒԷՔ ՄԱՆՐ ՏՂՈՑԸ ՈՐ ԻՆԾԻ ԳԱՆ» ՂՈՒԿ. ԺԸ. 16։

ՀԱՏՈՐ ԺԹ. ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ԱՊՐԻԼ 1, 1890 ԹԻՒ 4

ՏՂՈՑ ՀԱՍԱԿԸ ՉԱՓԵԼ

ՈՐՉԱՓ ԲԱՐՁՐԱՑԱԾ Է ՀԱՍԱԿԸ

Մեծ հայրը կը չափէ իր փոքրիկ թոռին հասակին բարձրութիւնը. աղջիկը ուղիղ կանգնած է որչափ որ կրնայ, որպէս զի բարձրահասակ երեւնայ։ Երբ ես աղայ էի, մեր սենեակները իրարմէ սահմանակէ պատով բաժնուած էին. և հայրս գրեթէ ամէն տարի այն պատին վրայ նշան կը դնէր բոլոր տղայոց հասակներուն բարձրութեամբը։ Ուսած կրնայինք գիտնալ թէ ո՛րչափ մեծցած էինք տասներկու տարուան մէջ, և թէ արդեօք պզտիկները այնչափ մեծցա՞ծ էին որչափ մեծերը՝ երբ նոյն տարիքն ունէին։ Մեզի լաւ սովորութիւն կը թուի այս, և թերևս մեր փոքրիկ ընթերցողներէն ոմանք պիտի ուզեն այս պիտի սովորութիւնն մը հաստատել, և իւրաքանչիւր նշանին քով դնել անձին անունը, և թուականը օրուան երբ կը չափուի հասակը։ Բայց ինչպէս կ'ըլլայ եթէ դանուի կերպ մը նշանակելու աղայոց աճումը գիտութեան և վարուց մէջ։ Աղէկ բան է հասակին բարձրանալը, բայց աւելի աղէկ է աճիլ խմաստութեան և բարի ըլլալու մէջ։ Կ'ուրախանաս, տղաս, որ երկու մետնաչափ աւելի բարձրացած է հասակդ քան որչափ անցեալ տարի։ Աղէկ, մենք ալ ուրախ ենք քեզի հետ. բայց աճա՞ծ ես խմաստութեան և բարութեան մէջ այդ արագութեամբ։

ՓՈՔՐԻԿ ԱՂՋԻԿՆ ԻՆՁՈ՞Ի ՀԱՄԱՐ ԾԱՂԻԿ ՈՒԶԵՑ

Տիկնոջ մը մէկ պատուհանը լեցուն էր ծաղիկներով որոց ամէնքն ալ բացուած էին։ Օր մը տիկինը տան դրան զանգակը լսելով դնաց բացաւ դուռը, և ահա հոն սեմին վրայ տեսաւ փոքրիկ աղջիկ մը որ ցրտէն կը սարսռար։ «Տիկին,» ըսաւ աղջիկը, վերցնելով իր պատկառոտ, գեղեցիկ աչուըները դէպ ի տիկնոջ երեսը, «կը հաճի՞ք տալ ինձ ծաղիկ մը։» Այս հարցումն էր այնպիսի անտուելը բան մը, որ տիկինը զարմացաւ։ «փոքրիկ ծաղի՛կ մը,» ըսաւ աղջիկը, նայելով այնպէս իբր թէ պիտի լար։ «Ընչուշտ պիտի տամ քեզի ծաղիկ մը, աղջիկս, նեբա եկուր։ Քեզի պիտի տամ դեղեցիկ կարմիր վարդ մը,» ըսելով բարի տիկինը առաւ մկրատ մը և քալեց դէպ ի պատուհանը որոյ մէջ կը

գանուէին ծաղկանց թաղարները։ Ծաղիկը դեռ չկարած, իւր բազկին վրայ ղգայ մեղմ հարուած մը։ "Ոչ այդ, կ'աղաչեմ, ոչ թէ կարմիրը, այլ՝ ճերմակը։ Ո՜հ, ա՛յդ," ըսաւ աղջիկը ցուցընելով բացուած ճերմակ ընտիր շուշան մը։ "Ա՛յդ," ըսաւ տան տիկինը թօթուելով իւր գլուխը, "ես չեմ կրնար կարել այդ ծաղիկը, աղջիկ։ Ինչո՞ւ համար ուրիշ ծաղիկ չես ուզեր։" "Ո՜հ, ինչու որ — ինչու որ —ինչու որ— իմ խեղճ մայրիկիս համար է." և սկսաւ սաստիկ լալ։ "Մայրիկս մեռաւ, և ես վազեցի անոր համար ծաղիկ դանելու։" Տիկինը գիրկն առաւ փոքրիկ աղջիկը, և անոր լացը կարեց իրեն տալով պատուական շուշանը և ուրիշ ծաղիկներ ղրկնք տուն տարաւ ուր մեռած պառկած էր մայրը։

ՀԱՎԱՆԱ

Արեւմտեան կիսագունտին վրայ Սպանիոյ բոլոր ընդարձակ տիրացուածներէն հիմա անոր ձեռքը միայն երկու կղզիները. Քուպա և Փորթօ Ռիքօ, առանց առջինը, Քուպա, միւսէն շատ մը աւելի մեծ է։ Քուպայի գլխաւոր քաղաքն է Հաւանա որ ունի իբր 200,000 բնակիչ։ Շինուեցաւ 1519ին, Անգղիացւոց Ամերիկա առաջին գաղթականութենէն դրեթէ հարիւր տարի առաջ։ Հաւանա շատ հարուստ և յաջողակ քաղաք մը եղաւ։ Բայց իւր յաջողութիւնը իրեն քաշեց ծովահպատակներու խումբ մը, որք կողոպտեցին և այրեցին զայն 1538ին։ Քաղաքը նման յարձակման մը դէմ պաշտպանելու համար, կառավարիչը, Տը Սոթօ, նոյն տարին սկսաւ շինել ամրոց մը որ լմնցաւ վեց կամ եօթն տարիէն և որ տակաւին կը կենայ։ Ան է առջին պատկերին մէջի ցած շէնքը, և բարձրը շէնքը որ կը հովանաւորէ զայն, է դանձատունը։

Հաւանայի նաւահանգիստն է աշխարհիս ամենէն դեղեցիկ նաւահանգիստներէն մին, և կրնան տեսնուիլ հոն ամէն ազգայ նաւեր որ կը սպասեն ապրանք բեռնելու համար, այսինքն՝ շաքար, խահուէ, ծխախոտ, կամ տեսակ տեսակ պտուղներ։ Նաւահանգստին բերանը պաշտպանուած է ամրոցներով և քաղաքին չուրջն ամբողջ ամրոթիւններու կարգ մը կ'երեւնայ։ Քաղաքին մէջ կան շատ մը հասարակաց պարտէզներ, նաև շատ մը լայն փողոցներ որոց մէջ կարգաւ տնկուած են ծառեր։ Անոնց ամենէն ընտիրը

ԱՄՐՈՑ ԵՒ ԳԱՆՁԱՏՈՒՆ Ի ՀԱՎԱՆԱ

ՓԱՉՏՈՑ ԻՋԱՊԵԼԼԱ Բ.

կը ցուցուի երկրորդ պատկերին մէջ և կը կոչուի Փալէյոյ (այսինքն՝ Պողպատ) Իշապելլա Բ., ի պատիւ Սպանիոյ այժմու մանուկ թագաւորին հանգուցեալ մօր)։ Այս պողպատեայ իրարու հետ կը կապէ հին քաղաքը, որ առաջ պարսպով պատեալ էր, և նոր քաղաք կոչուած Թաղը. և իր գեղեցիկ հովանաւոր ծառոց և սիրուն աղբիւրներուն համար այցելուները կը քաշէ իրեն։

Մայր եկեղեցւոյն մէջ թաղուած է Քրիստափոր Գոլոմպոսի մարմինը։ Քաղաքը շատ մը հարուստ Ամերիկացիներ և քանի մը Եւրոպացի այցելուներ կը քաշէ ձմեռը իւր մեղմ և հաճելի կլիմային պատճառաւ. բայց ամառը շատ տաք կ'ընէ հոն, ուստի դրեթէ բոլոր գործերը կը կատարուին առաւօտուն և երեկոյին, և օրուան մէջին մասը կը տրուի տունը հանգստանալու։ Յաճախ գեղին տենդ կը պատահի Հաւանայի մէջ։

"ՋԱՆՔ ԸՆԷՔ ՈՒ ՀԱՆԴԱՐՏ ԿԵՆԱՔ։" Ա. Թես. Դ. 11։

Հանդարտ կենալն է շատ դժուարին բան շատ մանկանց և չափահաս անձանց ոմանց համար։ Մտատալ անձինք սովորաբար դէշ բան չեն հարիր ձայն, աղաղակ հանելը. ընդհակառակն կը սիրեն։ Ճիշդ այնպէս բնական է մանչերու համար պոռալ պոռալ և աղջկանց համար բարձրաձայն խօսիլ խնդալ, մանաւորապէս երբ դպրոցին կ'արձակուին, ինչպէս որ Թռչնոց բնական է ճռուողել արշալոյսին. և ուստի յանդիմանելու չեն ատոր համար։ Բայց տան մէջ աղաղակ հանելը՝ բոլորովին անտեղի է։ Եւ սակայն կը գտնուին այնպիսիք որ կը թուի թէ անկարող են չարժիլ առանց աղաղակի։ Յովհաննէս բնաւ չզոցեր դուռը առանց դղրդիւն յառաջ բերելու։ Երբ սեղան կը շակէ Յովհաննա, բոլոր տանը մէջ կը լսուին դրպ աներուն և պնակներուն ձայները։ Հենրիկոս իւր մայրը կը վնտռէ, և փոխանակ երթալ գտնելու զնա ուր

կը գանուի , կը պոռայ տանը մէկ ծայրէն միւսը , և այսպէս կ'ահաբեկէ մեծ մայրը և կ'արթնցունէ եւ բահան որ նոր ի քուն գրուած է : Մարիամ կը կորնչցունէ իւր մտանոցը , և իսկոյն կը սկսի աղմուկ մը ա- ղաղակ մը , "Ո՞ւր է մատնոցս , մէկը առած է մատնոցս : Ջե՛մ ուզեր որ ձեռք դպցուի իմ բաներուս :" Եւ կ'երթայ տակնուվրայ կ'ընէ սեղանին վրայի դիրքերը , ճարճատման ձայներ- րով կը բանայ կը գոցէ մնատուկները և դղրոցները , մինչ հատանականապէս մատնոցը կը կենայ հոն՝ ուր ինք դը- րած էր : Ջանք ըրէք հանդարտ կե- նալ տան մէջ , և մինչ կը գանուիք ձենէ մեծերուն հետ :

Աղջիկներ , չանացէք հանդարտ կե- նալ փողոցին մէջ : Մի դրաւէք այլոց ուշադրութիւնը , և մի ընէք դուք զձեզ առարկայ դիտողութեան բարձ- րաձայն խօսելով և ծիծաղելով : Մա- նաւանդ չանացէք հանդարտ հոգի ունենալ : Եթէ կարծէք թէ մէկը նա- խատած է ձեզ , մի արտօրաք փոխա- րէնն հատուցանելու : Եթէ յանդի- մանուիք , հաճութեամբ տարէք , թէ- պէտ մինչև անգամ անիրաւ յանդի- մանութիւն ըլլայ այն : Լռութիւնն է լաւագոյն ղէնքը երբ կը հանդիպիք ցասկոտ անձի մը : Ջանացէք ատա- նալ հեզ և հանդարտ հոգի , որոյ համար կ'ըսէ առաքեալը թէ Աստու- ծոյ առջև մեծ արժէք ունի : Եւ որ- պէս դի պարապը չելլէ ձեր ջանքը , խնդրեցէք Անոր օգնութիւնը որ ը- սած է , "Իմ լուծս ձեր վրայ առէք , և ինձմէ սորվեցէք՝ որ հեզ եմ ու սրտով խոնարհ , և ձեր անձերուն հանգստու- թիւն պիտի գտնէք" (Մատթ. ԺԱ. 29) :

ՋԱՐՄԱՆԱԼԻ ԳԱՐԱՁՐ ՄԸ

Այս պատկերը կը ցուցնէ մեղի մէկ մասը Ջկան գետոյ քարայրին որ կը գտնուի Աւստրալիա , և որ է "բնական տաճար մը որոյ համար ճանապարհորդք կ'ըսեն թէ հատասարը չունի բոլոր աշ- խարհի մէջ :" Քարայրը կը բաղկանայ կարգ մը այրերէ , և դեռ քնաւ քննուած չէ կատարելապէս : Կայ ծերունի առաջնորդ մը որ տարի- ներով իրեն ուսման նիւթ ըրած է այս քարայրը , և այցելուք առանց առաջնորդի՝ անոյշ կերպով կը կոր- սուին անոր բաղնեաւ լաբիւրինթոս- ներուն մէջ : Կ'ըսուի թէ երբ այր մը կը լսուաւորի , անոր ձեղունէն կախուած և պատերէն և յատակէն ցցուած փայլուն քարերուն գեղեցկութիւնը կը

ՋԿԱՆ ԳԵՏՈՑ ՔԱՐԱՁՐ ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ

գերազանցէ մարդոց ձեռքով չինուած որ և իցէ տաճարի գեղեցկութիւնը : Մարմարիոնէ ձեւացած արձաններէն ոմանք կը նմանին քօղով ծածկուած կանանց , և ոմանք կը նմանին փոքրիկ տաճարներու . կան փոքր լիճեր ա- ղաբասար քարէ յատակով , և սրահ- ներ՝ որ երբ յանկարծ լուսաւորուին , կը փայլին աւելի փառաւոր քան ար- քայական թագը : Շատ մը վարը կը վազէ գետը , որ կը հոսի այրէ այր իւր սաոսերկրեայ (գետնին տակէն) ճամբէն դէպ ի ծով : Կ'ըսուի թէ չորս օր պէտք է այցելելու համար արդէն հետազօտուած այրերը :

ՓԻՂԵՐՈՒՆ ԱՏԱՂՁ ԴԻՁԵԼԸ

Ֆիլատելֆիայի մը որ ճամբորդեց աշխարհիս չորս կողմը , չգտաւ աւելի հետաքրքրական բան մը քան որչափ Հնդկաստանի կրթուած հռչակաւոր փիղերը , զորոնք տեսաւ Մուլմեյնի մէջ որ է ծովեզերեայ քաղաք Պէնկալայի Ծոցին մէջ : Իւր մէկ բարեկամին ուղ- ղած նամակին մէջ այսպէս կը նկա- րագրէ յիշեալ փիղերուն հանճարը .

Հոս կը տեսնէք կրթուած փիղերուն գործերը , այն է՝ ծանր ատաղձներ դի- զել գետոյն եղերքը գտնուող բաղ- մաթիւ մեծերանոցներուն մէջ : Անոնց հանճարը և ճարտարութիւնն է շատ զարմանալի : Ջանոնք կը կառավարէ բնիկ մը որ կը կոչուի Մահութ , և որ փղին պարանոցին վրայ կը նստի և կու տայ հարկաւոր բոլոր հրամանները , գործածելով իւր ներբաններով (ոտքեր) և երկաթեայ սրածայր խթան : Փիղերը լուռին կը հասկնան իրենց ինչ հրամայ- ուիլը : Մատնէ որ անոնք կը չարեն իւ- րարու վրայ ատաղձ քառակուսի ձեւով քառասուն ոտք բարձրութեամբ , որոց իւրաքանչիւրն է իւր տեղը և ծայրե- րը մէկ գծի վրայ կը գտնուին . մէն մի ատաղձ 1,600 քաշէն մինչև 2,400 քաշ ծանրութիւն ունի : Փիղերն ա- տաղձները իրենց ժանեակ վրայ կ'առ- նուն և կնճիթներով կը բռնեն հոն երբ կը տանին զանոնք չարելու տեղը : Երբ ատաղձին դէզը շատ կը բարձ- րանայ այնպէս որ հանգիստ չեն կըր- նար չարել զանոնք իրարու վրայ , ի- րենց համար լաստակերտ (նկէք) մը կը շինեն նոյն ատաղձներէն , և չեն

վախնար անոր վրայ ելլել իրենց բեռովը մկտեզ։

Մր. Ֆինալէյ, մեծագոյն մթերանոցներէն մկուն տէրը, իր փիղերուն կատարել տուաւ այլ եւ այլ գործեր մեզ զբօսցուներու համար, զոր օրինակ, կոճղերը (+է–Ըէ–+) իրարու վրայ դիզել և յետոյ փլցուներ, նաև քաշել զանոնք շղթաներով, և այս կոճղերէն երեք հատէն մինչեւ հինգ հատ ծայր ծայրի դրուած հրել իրենց կնճիթներով և ժանիքներով։ Փիղերը մինչ կը քաշեն կոճղերը, երբ կը սըրուի հրաման մը, կը քակեն շղթան կամ ճանկը որով կապուած են կոճղերը, բայց կարելի չէ փիղերուն կապել տալ անով կոճղերը։ Երբ փիղերը առաղձ մը վար կ'առնուին այն տեղէն ուր նոր դրած էին զայն, ինձ թուեցաւ թէ անոնցմէ մկկը կասկածոտ աչքով կը նայէր մեր կողմը, իբր թէ ըսելով, "Մարդիկ, ձեղի համար է մեր այս աշխատութիւնը։"

Փիղերը ժամանակ ժամանակ շատ ձանձրալի և վտանգաւոր են, և ուսմի մեծ խնամք կը տարուի որ օտարականները շատ մօտ չերթան անոնց։ Ունադին մեծութիւն ունին. իւրաքանչիւրը կ'արժէ 180 էն մինչև 250 Ոսկեղինական ոսկի։

Երբ զանգակը կը հնչէ ճաշի կամ գործէ դադրելու համար, փիղերն իսկոյն կը դադրին գործելէ, և հնար չէ գործը շարունակել տալ անոնց, վասն զի անմիջապէս կը վազեն իրենց կերակուրի յատկացած տեղը։ Վա՜յ այն կերակուր մատակարարողին որ պակսութիւն մը կ'ընէ զանոնք կերակրելու գործին մէջ։ Փիղերը բնաւ չեն մոռնար այդ բանը և վրէժ կը լուծեն առաջին առթիւ։

Ամենք կը լուացուին գետը ամէն երեկոյ, և մարդոց նման գիտեն թէ ե՛րբ կու գայ կիրակին։ Այդ օրը կ'երթան կը մանեն ճախինները, և գոմէշներու նման հոն կը թաւալին բոլոր օրը։

ՄՏԱՑԻ ԹՌՉՈՒՆ ՄԸ

Անգղիոյ սարեակը (ըէէբ՚ըէ ֆոըը) հետաքրքրաշարժ թռչուն է։ Մարդ կրնայ սորվեցունել անոր խօսիլ, և շատ յստակ կերպով։ Սափրիչ մը ունէր սարեակ մը որ սորված էր հետազոտել խօսակցութիւնը. "Ո՞վ ես դուն։" "Ես եմ ձօ," կը պատասխաներ սարեակը։ "Ուրկե՞ ես։" "Փիմլիքոյէ," կը պատասխաներ խոյնն։ "Ո՞վ է քու տէրդ։" "Սափրիչը։" "Ո՞վ բերաւ քեզ հոս։" "Զար ընկերը," կը պատասխաներ սարեակը։ Օր մը սարեակը փախաւ վանդակէն՝ դուրս երը թռչտելու և իր ազատութիւնը վայելելու համար։ Սափրիչը յուսահատութեան մէջ ինկաւ։ Ճօ խանութին կեանքն էր, շատ յաճախորդներ կու գային հոն՝ լսելով թռչնոյն համբաւը. արդ սափրիչը տեսաւ որ իր եկամուտը կը պակսէր, վասն զի թռչունը չէր դանուեր խանութին մէջ։ Բայց ասոի կը սիրէր թռչունը, որ այնպիսի մտացի աչակերտ մը եղած էր իրեն։ Բայց փախչող թռչունը գտնելու համար եղած բոլոր ջանքերը պարապ ելան։ Նոյն միջոցին Ճօ կը վարէր հաճելի կեանք մը։ Քանի մը օրեր անցան շատ հաճոյական կերպով, բայց յետոյ, ա՜ւաղ, ինկաւ սրսորդին ծուղակին մէջ։ Սափրիչին տնէն քանի մը մղոն հեռին կը բնակէր մարդ մը որ իրեն արհեստ ըրած էր ծուղակներ լարելով թռչուն որսալ։ Այս մարդը քանի մը թռչուններ յարդով լեցուներով ծախեց։ Ծախեց նաև ուրիշներ մօտը դտնուող պանդոկներուն և ճաշարաններուն իբրեւ համադամ ուտեստ բծախնդիր յաճախորդներու։ Օր մը Ճօ մեծ զարմանքով տեսաւ որ կը դտնուէր սրսորդին ծուղակին մէջ, շատ մը ուրիշ թռչուններու հետ որոնք ևս սարսափած էին իրեն պէս։ Որսորդն սկսաւ ծուղակէն դուրս հանել թռչունները մէկիկ մէկիկ, և կ'ոլորէր անոնց պարանոցները։ Ճօ տեսաւ որ կարգը կու գար իրեն, և պէտք էր որ բան մը ընէր։ Ցայտնի է թէ որսորդը հարցումներ չէր ըներ թռչուններուն. ուստի Ճօ ինքնին ըսաւ, "Ես Ճօն եմ։" "Վա՜յ, այս ի՞նչ է," աղաղակեց որսորդը։ "Ես Ճօն եմ," ըսաւ դարձեալ թռչունը։ "Ա՜յ թշուառական," ըսաւ որսորդը զարմացած, "ո՞վ բերաւ քեզ հոս։" "Զար ընկերները," ըսաւ Ճօ անմիջապէս։ Չարկ չէ ըսել թէ Ճօյի պարապոցը չոլորուեցաւ, և թէ նա չուտով վերստին յանձնուեցաւ իր նախկին տիրոջ, սափրիչին, որ մեծ ցնծութեամբ ընդունեց զայն։

ԵՍԿԻՄԱՑԻ ՄԱՆԿԱՆ ՈՍԿՐՆԵՐՈՒ ՊԱՐԿԸ

Շատ հեռի տեղ մը հիւսիսային արեւելեան կրօէնլանտիոյ մէջ ուր այնչափ ցուրտ է և տխուր որ կրնայ ըսուիլ թէ մարդիկ չեն ապրիր հոն այլ ըրկ ունին գոյութիւն, բնակիչք տարօրինակ կերպ մը ունին ընտանեկան արձանագրութիւն պահելու։ Ձունին գրաւոր լեզու, ոչ ալ ժամանակագրութեան կոշտ եղանակներ լինչպէս կը գտնենք անքաղաքակիրթ շատ ժողովրդոց մէջ։ Բայց լինամով կը պահուի պատմութեան փոքր մաս մը և հետագայ կերպով. Իւրաքանչիւր մանկան համար, երբ կը ծնանի այն, կը պատրաստուի մուշտակէ պարկ (տոպրակ) մը որ կը պահուի իբրեւ նորա ամենէն թանկագին սեպհականը։ Երբ բեւեռային երկար ձմեռէն եաքը արեւը կ'երեւի, պարկը կը բացուի և անոր մէջ կը դրուի ոսկր մը իբրեւ նշան թէ մանուկը տարուան մը եղած է։ Այսպէս իւրաքանչիւր յաջորդ տարի երբ արևը դարձեալ կ'ընէ իր չորս ամսոյ այցելութիւնը, ուրիշ ոսկր մը կ'աւելցուի։ Այս պարկը կը նկատուի իբրեւ այնպիսի սուրբ բան մը որ կը թուի թէ ամենէն անհարթեր փոքրիկ եսկիմացին անգամ, չխորհիր ոսկր մը յաւելցունել ժամանակէն առաջ, որպէս զի մի գուցէ չուտով մը չափահաս ըլլայ։

Ի՞նչպէս չնորհակալ ըլլալու ենք մենք որ կը բնակինք այնպիսի երկրի մէջ ուր կան գիրքեր և դասախարատութիւն. և սակայն շատ տղաք որ ունին երջանկութեան բիւրաւոր միջոցներ, շատ անգամ կը դանգատին և կը տրտնջեն, մինչ անոնք որ կը բնակին սառերու և ձիւներու, աղքատութեան և ամայութեան մէջ, Թերեւս աւելի գոհ սիրտեր ունին քան այնպիսի տղաք որ լիուլի կը վայելեն բարիքներ և օրհնութիւններ։

ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԳԱԶԱՆՆԵՐ

Իբր 150 անձինք ամէն տարի իրենց կեանքը կը կորնցունեն Ատլանտեան մէջ գայլերուն յարձակումներէն, և այս գաղանաց երեսէն կորսուած ոչխարաց թիւը 560,000 ահագին թիւ ըլլալն կը հասնի, Թող արջառոց մեծ թիւը որոնք ևս այս կերպով կը կորսուին տարուէ տարի։ Բայց այս կենդանին, կ'ըսուի թէ մի միայն վտանգաւոր գաղանն է այն ընդարձակ և ցուրտ երկրին մէջ։ Վագրը Հնդկաստանի պատուհասն է. և արժանահաւատ անձինք կ'ըսեն թէ իբր 25,000 մարդիկ ամէն տարի կը սպաննուին հոն վագրերէն և թունաւոր սողուններէն, և 1887 ին իբր 60,000 արջառք սպանուեցան նոյն կերպով ինչպէս կը հաստատեն պաշտօնական արձանագրութիւնք։ Բնիկք զարմանալի անտարբերութիւն կը ցուցնեն այս մեծ կոտորածի մասին. բայց Անգղիոյ մէջ այս խնդիրը կը սկսի հիմա գրաւել մեծ ուշադրութիւն։

Ամերիկայի Միսիոնարաց ընկերութեան կողմէն,
Արտօնատեր Ճ. Գ. ԿԱՐԻՆ
Տնօրէն—Խմբագիր Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ
Ֆինճանճըար եօգուշու, Ամերիգան Խան։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՈՅՃԱՃԵԱՆ